

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

98. Sacra Script. adoratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

an Iudæus? negat ille vtrumque; Israëlitam se nominat, Christiani ait se nec vocabulum nec Iudæi nosse. Adoratorem se Messie crucifixi Riccius profitetur, sanctitatem illorum explicat quorum effigies sacellum ornabant; & hæc mutui erroris agnitione perspicua, mutui amoris prima illa teneritas marceuit. Pergens tamen Riccius, si posset, boni aliquid ex eo excedere, Biblia illi Regia ostendit octo voluminibus à Plantino Antuerpiæ edita; hæc de naufragio paulo ante narrato fures exemerant, qui nullo sibi compendio, extremum ab iis periculum veriti, F. Fernandio vendidere assibus circiter viginti per interpositum hominem petitis, & acceptis. Recuperatos in hunc modum diuinos codices Riccius Christianis admittæ sacrificium boactis, tunc primum ostendit, qui inter obsequia Ministrorum, odorum fragrantiam & luminum faces adorantur pronis ad solum frontibus illorum scriptorem, & auctorem Deum summi, & æterni quod iis continebatur Veri fontem; quicquid præterea in aula fuit virorum illustrium, ad eosdem spectandos, cum crebri venissent, mirari satis non poterant excellentiam doctrinæ iis traditæ, quam ex voluminum suorum laciniis & maiestate istorum splendida æstimabant, vnum iis deesse vt lingua Sinensi (quam omnibus præferunt loquerentur, hortabanturque Riccius, vt hoc eos idiomate donaret, si licuisset per tempus quod illi supererat ab necessario labore, de molis immensæ opere cogitare Iudæus quidem suos in iis dignouit characteres, syllabam nequiuit legere, quamuis de Abrahamo, Iuditha, Estere, Mardocheo, & similibus ex instrumento veteri memoraret, & de Hierusalem, quam Hierusoloim nec non de Messia quem Mosciam appellabat. Fratres vero sibi duos Caifuni esse Hebrææ peritos, at posthabita diu lingua, se legem etiam facile omitturam, si qua sibi forsbona Zinsui grauem, hoc est Sinensis Magistri deferret, Riccio deinde rescire auenti quam multos Caifun Hebræos numeraret, solas decem inquit familias, antiquæ frequentia triste residuum; ædificatam tamen ab iis haud pridem synagogam decem millibus ducatorum, quæ apud Sinas enormis pretij summa est, in ea profuecha Mosis seruari quinque libros Lucernarum corona circumdatos; idque à multis supra quingentos annis; alios maiori numero Hanceum incolere Cechianensis tractus urbem præcipuam, alios passim alibi pauciores, nullis vt plurimum synagogis; minuique numero in dies, & execrabilis Sinis esse, nec à Saracenis nisi ægrè discerni, quod suilla virique abstinerent. Cbseurum ad hæc vnoque maiorum relatu traditum, eorum in Sinas aduentum, ex quo scilicet Tamerlanes, ante annos quingentos, domita Perside, Sinis arma victricia intulit ingressumque illuc, Mauris Hebræis, & Crucis cultoribus patefecit hoc est Christianis. Hæc Iudæus in multis à vero aberrans, nam neque ad Sinas Tamerlanes accessit propius, nec qui Sinas subegit Rex Tartarorum occidentaliū, eius aut nepos aut filius, quod scripsere nonnulli, fuit; nec Baiazerem caueam

98.
Sacra Script.
adoratur.

clauferat quod anno 1399. vel 1402. contigit, cum Sinarum fines anno iam 1206. perruperant Tartari, qua certa temporum designatione illi euanescent anni quingenti aut circiter, quos ab ingressu Hebræorum cum Tartaris in Sinas numerabat. Multo gratius ex eodem cognouit Riccius Sincini, Sciansij, & Caifuni Christianitatem antiquam & nobilem vsque adhuc esse superstitem, sed à se nunc ita diuersam, vt ne scirent quidem Christiani quid esset Christus. Vulgo Terzanos aiebat nuncupari, & opinabatur Riccius, eo vocabulo significari regionem vnde in Sinas aduenissent; ex ritu vero quem consecrabantur addebat Hebræus homines Scezuocitari, ex nota scilicet qua denarius numerus etiamnum signatur, quæ apud illos Crucis figura est. Circumscribunt aliter Sinenses eorum nomina & per eos qui porcinam non edunt Saracenos; qui neruos non edunt Hebræos intelligunt, Christianos, qui esu se abstinent animalium integræ vngulæ, haud quidem ab iis religione prohibiti, sed more patrio quem secum in Sinas allatum conseruarunt; cum Sinæ vescantur alienorum carnibus, & equorum. Caifuni templum hi Christiani habere, floruitque illic eorum religio quoad Saraceni vel eorum in armis gloriæ inuidi, vel innato in Christum odio, in eorum exilia iurunt, hac ipsa vsi armorum laude, vt eorum fidem in aula suspectam facerent; quare meta fracti, & posthabito Dei cultu suis inter Sinas bonis & commodis, alij ad Molem, ad Mahometem. alij transfugeret; magna pars ad vnam è tribus Sinensium sectis. Templum Osciatis simulachro dicendum reliquerunt, ex antiqua deorum religionis sanctitate, nihil sibi fecere reliquum præter sanctæ Crucis venerationem qua solent omnia signare, præsertim cibos, etsi causam rogati, aliam non norint, nisi se à maioribus ita doctos: Locis tamen quibusdam in filiorum infantium frontibus illam pingunt, velut auerruncum mali amoris fascini maximè amuletum: sed vnde vim illam traxerit ignorant.

Post hunc satis prolixum cum Riccio sermonem, discedens Hebræus, familiarum aliquot, scripta illi dedit cognomina desolata Caifuni Christianitatis; misitque postridie ex iis vnum, quem publico quoque muneris ambitus in aulam pellexerat. Domo hic Cian opulenta, & illustri ortus cognatum habebat in Nanchinensi qua illius Præsidentem, Riccio singulariter amicum; semper nihilominus dissimulantem apud illum, & nomen Externi & Crucis adorationem; hic è contrario Riccium inuisens & crucem in fronte forium aduertens, animo gestiit, pronusque illam adorauit; inde aggressus à Riccio de illa scitari, auditoque illius & religionis auitæ mysterio, sibi prorsus ignoto magnam vultu latitiam prætulit, simul acerbam manantibus lachrimis dolorem, ob tanti boni memoriam processu temporum in suis Caifunensibus obrutam, damnauitque maiores vehementer qui transmittere illam posteris neglegissent; tametsi vero Polygamus, sed quod

Christiani
antiqui inter
Sin. præter
crucem nihil
retin.